

The purpose of the article is to analyze methods and means of education in high school, in particular in the training of national police officers, to achieve a comprehensive educational outcome.

The philological disciplines, with the help of which the formation of vital directions, beliefs, values of future specialists, formation of the spiritual world of the person take place, is of great importance for the achievement of the complex educational result. At the same time, the main means of establishing a dialogue remains the language and the emotional color of the teacher's speech, which ensures the achievement of dialogue with the listener.

The language of the teacher can act as informational and educational functions. The first has a focus on the assimilation of information, the second - has an impact on the personality of the listener, the formation of his own attitude to a certain problem, the need for certain actions. The teacher can use both the content and the intonations of his own voice, the tone of the statement, the logical emphasis for the implementation of educational influence in accordance with the educational tasks of the class.

Keywords: language, speech, philological discipline, education

УДК 351.851:37.014.55

Кондрашева О. В.
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Розглядається питання вдосконалення державного управління у сфері надання освітніх послуг вищими закладами освіти. Вищі навчальні заклади в умовах поширення в Україні Болонських принципів, матимуть значно більший обсяг автономії та самостійності у вирішенні багатьох управлінських та організаційних функцій. На зміни очікують традиційні стосунки між інституціями системи освіти. Не виключено, що роль місцевих органів управління освітою в управлінні освітою звужуватиметься, а роль місцевих органів управління освітою, як і самих ВНЗ – розширюватиметься.

Ключові слова: державне управління, вищі заклади освіти, автономія, самостійність, управлінські та організаційні функції, місцеві органи управління освітою.

З точки зору глобалізаційних та інтеграційних процесів, одним із найважливіших завдань для України, як тієї країни, яка намагається посісти достойне місце в освітній сфері Європи та світу, є завдання забезпечити якісну підготовку фахівців на рівні міжнародних стандартів. Визначальними тенденціями розвитку світової освітньої системи є поглиблення фундаментальності, посилення гуманістичного напрямку, духовної та загально- культурної складових освіти.

На підставі аналізу структури системи освіти в Україні, її базових показників та вплив Болонського процесу на управління вищою освітою в Україні встановлено, що система державного регулювання ринку освітніх послуг в Україні ще далека від досконалості, насамперед, через недоліки правового забезпечення державного управління освітою. Сама система державного регулювання ринку освітніх послуг продовжує залишатися зацентралізованою, як це було властиво системі освіти в СРСР. Діяльність загальноосвітніх установ бюрократизована більшою мірою, ніж вищих навчальних закладів, наділених чималою автономією. Недоліком системи державного регулювання ринку освітніх послуг також є відсутність гнучкості, можливості швидкої адаптації до законів, умов зовнішнього середовища, суспільних відносин, що реформуються.

Вищі навчальні заклади в умовах поширення в Україні Болонських принципів, матимуть значно більший обсяг автономії та самостійності у вирішенні багатьох управлінських та організаційних функцій. На зміни очікують традиційні стосунки між інституціями системи освіти. Не виключено, що роль центральних органів влади в управлінні освітою звужуватиметься, а роль місцевих органів управління освітою, як і самих ВНЗ – розширюватиметься. Автономія ВНЗ призведе до їхньої більш активної взаємодії з замовниками навчання, працедавцями, органами студентського самоврядування, громадськістю, які матимуть безпосередній вплив на заклад освіти та зміст навчання через створення різного роду громадських, наглядових рад при ВНЗ.

Зклади вищої освіти, маючи автономію, ставатимуть більш відкритими зовнішнім впливам, їх діяльність буде активніше спрямовуватися на надання потрібних суспільству та якісних освітніх послуг. У цей період зростає роль психологічних основ управління, змінюється сам зміст управління та його функції.

Організація державного регулювання ринку освітніх послуг не повинна тільки забезпечувати баланс публічного і приватного інтересу в цій сфері і відображати всі зазначені особливості. Для цього необхідне збереження державно-суспільного і гуманістичного характеру управління, підтримка вузівської автономії, громадського і вузівського самоврядування і значна децентралізація управління ВНЗ з урахуванням створення регіональних освітніх комплексів.

У контексті удосконалення управління ВНЗ варто розвивати організаційні та психологічні аспекти удосконалення управління вищими навчальними закладами [1]. Саме ж управління слід розглядати як процес (серію) неперервних, взаємозв'язаних дій, що забезпечують успіх функціонування будь-якої організації. Сукупність цих дій називають управлінськими функціями. Управління в системі вищої освіти має внутрішню та зовнішню структури, які нерозривно зв'язані між собою. Аналіз внутрішньої структури передбачає висвітлення процесу управління з погляду його природи, внутрішнього змісту. Його доцільно здійснювати на двох рівнях – управлінському та психологічному. До процесів першого

(безпосередньо управлінського) рівня аналізу належать планування, організація та контроль діяльності закладів вищої освіти.

Управлінський аспект удосконалення системи управління ринком освітніх послуг має удосконалюватися шляхом створення при обласних державних адміністраціях наглядових рад, метою функціонування яких є створення системи громадського контролю над діяльністю адміністрацій навчальних закладів; функціонуванням фондів підтримки навчальних закладів, що акумулюють кошти юридичних і фізичних осіб; створенням сприятливих умов розвитку недержавного сектору в освіті.

Виходячи з потреб підготовки відповідних спеціалістів для ринку праці, має відбуватися підготовка затребуваних спеціалістів на ринку освітніх послуг. Повинна визначатися необхідна потреба в робочій силі з боку роботодавців, які при виникненні необхідності підготовки, перепідготовки потрібних спеціалістів можуть замовити відповідні освітні послуги у їх виробників. Головна мета (місія) освітнього закладу, незалежно від рівня управління, на якому вона функціонує, полягає в забезпеченні навчання, виховання і розвитку особистості, тобто кінцевим «продуктом» функціонування закладу освіти, що на нього мають працювати всі рівні і структури управління [2].

Гуманістична психологія є основою ефективного функціонування закладів освіти. Вона розглядає людину як найвищу світову цінність; кожна людина – унікальна, неповторна, своєрідна; найціннішою властивістю психологічної організації людини є її намагання розвивати свої потенційні творчі можливості, вдосконалювати себе, керувати власним розвитком; вільний вибір – основа розвитку особистості, позитивних особистісних змін; необхідними і достатніми умовами гуманізації будь-яких міжособистісних стосунків, які забезпечують реальні особистісні зміни є: безоцінне позитивне сприйняття іншої людини, вміння її вислухати і співпереживати їй, конгруентне (тобто адекватне, справжнє і щире) самовираження себе у спілкуванні з нею; зовні людину не можна гуманізувати тому, що будь-яка гуманізація – це передусім гуманізація (і гармонізація) стосунків особистості зі своїм внутрішнім світом.

Реалізація системи гуманістичного навчання неможлива без впровадження гуманістичної системи управління закладами освіти, оскільки функціонування іншого (не орієнтованого на людину) управління, лише дискредитуватиме саму ідею гуманізації навчально-виховного процесу. Принцип гуманізації управління системою вищої освіти тісно пов'язаний з принципом демократизації управління. Взаємодоповнюючи один одного і тісно взаємодіючи між собою, ці принципи мають свою специфіку і самостійне значення.

Принцип демократизації управління системою вищої освіти зорієнтований на залучення всіх організаторів і учасників педагогічного процесу (які входять до внутрішньої та зовнішньої структур управління в системі вищої освіти), до активної постановки і розв'язання актуальних завдань навчання та виховання, забезпечення умов для широкого обміну

думками між педагогами й учнями, органами громадського управління освітою, вільного внесення пропозицій, формування новаторських ідей, інноваційних підходів та шляхів їх реалізації тощо [1]. Обґрунтовуючи важливість і необхідність гуманізації управління як одної із істотних особливостей управлінського процесу у вищій освіті, зауважимо, що гуманізм в управлінні може бути притаманний організаційним структурам, які функціонують і в інших сферах життєдіяльності людей (бізнес, виробництво тощо) але, виходячи із основної місії цих структур (отримання зиску) і більш низького статусу інших цілей в ієрархії управлінського комплексу, можна стверджувати, що гуманізація управління в цих галузях займає незначне місце, і наявна лише в тих структурах, керівники яких усвідомлюють значущість і цінність кожної конкретної особистості в діяльності фірм (підприємств, установ).

Гуманізація навчання та виховання учнів (студентів), подолання психологічних бар'єрів неможливі без забезпечення гуманізації управління освітянськими закладами, оскільки ефективного функціонування будь-якої структури неможливе за наявності в ній чужорідних елементів, а тим більше надто великої централізації управлінських механізмів. Гуманізація управління вищою освітою передбачає побудову управлінських стосунків між керівником та підлеглим на основах партнерства; врахування індивідуально-психологічних особливостей підлеглих в управлінській взаємодії; створення умов для реалізації творчого потенціалу підлеглих та здійснення ними самоуправління своєю професійною діяльністю та особистим розвитком; перенесення гуманістичних стосунків з самого педагогічного колективу на процес педагогічної взаємодії з учнями та їхніми батьками тощо, органами громадського та студентського самоврядування.

Таким чином, для того, щоб стати дійсним членом європейського освітнього простору Україна має докорінно модернізувати систему управління освітньою галуззю. Треба, перш за все, гармонізувати нормативно-правову базу в галузі освіти із законодавством країн ЄС та забезпечити реальне їх дотримання, запровадити механізми громадського управління освітою. А все це можливо лише в тому випадку, якщо освіта та фактичне забезпечення її функціонування та розвитку будуть визнані пріоритетами державної політики України.

Бібліографічні посилання

1. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти / Л. М. Карамушка. – К. : Ніка-центр, 2000. – 332 с.
2. Шилова В. І. Державне регулювання ринку освітніх послуг в Україні : автореф. ... канд. наук з держ. упр. / Шилова Валентина Іванівна ; ГУ «ЗІДМУ». – Запоріжжя, 2007. – 20 с.

Kondrasheva O.V. Issues of public management in higher education organization in Ukraine under Bologna process conditions.

The issues of proper public management in terms of higher education organization in Ukraine are considered. Higher schools need much more autonomy

and independence in taking decisions as for their internal management and organizational functions performance. Conventional relations between educational institutions are expected to undergo substantial changes. It means that the significance of central government bodies will be gradually decreasing in favor of local educational agencies and higher schools themselves.

Keywords: public management, higher schools, autonomy, independence, management and organizational functions, local educational agencies.

УДК 305-055.2

Костенко О. Г.
старший викладач
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА В ПОЕЗІЇ АЛІСІЇ ОСТРАЙКЕР

Здійснюється короткий огляд літературознавчих оцінок поезії Алісії Острайкер. Увага зосереджується на особливостях проблематики і поетики її творів в руслі сучасної гендерної теорії.

Ключові слова: літературна критика, фемінізм, теорія гендеру, жіноча тематика.

Питання співвідношення мови та гендера привернули увагу дослідників у 70-х роках ХХ століття. Тоді і виник новий напрям у науці – гендерна лінгвістика. Становлення та інтенсивний розвиток гендерних досліджень в мовознавстві пов'язують зі зміною наукової парадигми в гуманітарних науках під впливом постмодерністської філософії. Нове розуміння процесів категоризації, відмова від визнання об'єктивної істини, зацікавлення суб'єктивним, зокрема приватним життям людини, розвиток нових теорій особистості, а саме теорії соціального конструктивізму, призвели до перегляду наукових принципів вивчення категорій віку, статі та національності, які раніше вважали біологічно детермінованими [1, с. 32].

Прикладом перших гендерних досліджень в лінгвістиці вважають роботу Отто Єсперсена «Мова: її природа, розвиток та походження» (1922), яка містить окремий розділ про мовленнєву поведінку жінок, дітей та іноземців і не має відповідного розділу, що вивчає мову чоловіків. Зразком класичної мови є саме чоловіча мова, а жіноче мовлення вважалося таким, що відходило від норми. Таке ставлення до жіночої мови зумовило підсилений інтерес до проблематики з боку жінок науковців, особливо серед представниць феміністичної критики мови. Суттєвий внесок у розвиток досліджень мовної репрезентації чоловіків і жінок був зроблений у працях Робін Лакоф (1975), Дейл Спендер (1980), Дебори Таннен (1986, 1990) та ін.

У 90-х роках ХХ століття гендерні дослідження в лінгвістиці поширюються і на пострадянському просторі. Гендер в мові стає об'єктом аналізу в працях А. Кириліної, М. Томської, Н. Габріелян, К. Горошко, В. Агеєвої, С. Павличко, М. Крупки, Г. Улюри. Цей напрям мовно-гендерних